

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΑΞΕΩΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΧΟΡΟΣΤΑΣΙΩΝ

(διὰ τοὺς ἱεροψάλτας)

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

ΕΝΑΡΞΙΣ — Ὄταν εἰσέρχεται ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς τὸν ναόν, προσφέρεται αὐτῷ κηρίον ἐπὶ ἡὔρεπισμένου δίσκου. Ἄμα τῇ ἀφῆ τοῦ κηρίου καὶ τῇ προσκυνήσει τῆς εἰκόνας, οὗτος βαίνει βραδέως πρὸς τὸ μέσον τοῦ Ναοῦ. **Ἐν τῷ μεταξύ, οἱ ψάλται ἴστανται ὑπὸ τὰ στασίδια αὐτῶν, ρασοφοροῦντες, ἐν ἀναμονῇ.**

Ὁ Ἀρχιερεὺς, ἰστάμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ποιεῖ τρίς τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ ἄρχεται εὐλογῶν. Παραυτικά οἱ Χοροὶ ψάλλουσι μεγαλοπρεπῶς ἐν Ἠχῷ Β', ἀργῶς καὶ ἐν χαμηλῷ τόνῳ, τὸ «**Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα**» ἅπαξ. Ὅσάκις εὐλογῆ πρὸς τὸ μέρος αὐτῶν, κλίνουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν Ἀρχιερέα.

Ἄμα τῇ συμπληρώσει τῆς εὐλογίας καὶ ἐνῶ ἔτι ψάλλεται τὸ «**Εἰς πολλὰ ἔτη**», ὁ Ἀρχιερεὺς ἀνέρχεται εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν Θρόνον. Οἱ Ἱερεῖς καὶ οἱ Διάκονοι οἱ μέλλοντες λειτουργῆσαι λαμβάνουσι «καιρόν». Εἶτα, κατὰ τὸ εἰωθός, οἱ ψάλται λαμβάνουσι τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀρχιερέως, εὐτάκτως.

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ — Ὁ Ἀρχιερεὺς ἀναγινώσκει τὸν προοιμιακὸν ἐκ προσφερομένου ἐγκολπίου.

Αἴτησεις — Ὄταν ἐκφωνῆται τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιερέως, οἱ Χοροὶ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτόν, λέγοντες χαμηλοφώνως «**Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα**».

Διαταξίς «Κελεύσον» — Εἰς τὸ «**Τῆς Παναγίας Ἀχράντου...**», εἷς βοηθὸς ἐξ ἐκάστου ἀναλογίου, ρασοφορῶν, προσέρχεται εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα, ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Θρόνου, καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν τῷ Ἀρχιερεῖ. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ἱερέως καὶ τὸ «Ἀμήν» ὑπὸ τοῦ Πρωτοψάλτου, ὁ πρῶτος βοηθὸς ἀπαγγέλλει μεγαλοπρεπῶς τὸ «**Κέλευσον, Δέσποτα Ἄγιε, ἦχος...**». Ὁ Ἀρχιερεὺς εὐλογεῖ τὸν ἀναμένοντα πρωτοψάλτην καὶ οὗτος ἄρχεται τῶν «Κεκραγαρίων». Οἱ βοηθοὶ παραμένουσιν εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν μέχρι τοῦ δευτέρου «**Κύριε ἐκέκραξα**». Τότε ὁμοῦ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν Ἀρχιερέα, στρέφονται πρὸς τὸ Ἅγιον Βῆμα, ποιοῦσιν ὑπόκλισιν καὶ ἡσύχως ἐπανέρχονται εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν.

Εἰσοδος — Μετὰ τὸ «**Σοφία, Ὁρθοί**» οἱ Ἱερεῖς, μετὰ τοῦ Ἀρχιερέως, ψάλλουσι τὸ «**Φῶς ἰλαρόν**» καὶ τὸ προβλεπόμενον Προκείμενον τῆς ἡμέρας.

Αναγνώσματα — Ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ Ἀναγνώστης προσεγγίζει τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον, ποιεῖ μετάνοιαν, ἀσπάζεται τὴν δεξιὰν τοῦ Ἀρχιερέως, ἀνοίγει τὸ βιβλίον καὶ προσφέρει αὐτὸ πρὸς ἀνάγνωσιν. Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν Ἀναγνωσμάτων, ποιεῖ

ἐπίσης μετάνοιαν, ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρχιερέως, ποιεῖ ὑπόκλισιν καὶ ἀποχωρεῖ.

ΚΑΤΑΞΙΩΣΘΩΝ — Ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως.

ΛΙΤΗ — Προπορεύονται τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ αἱ λαμπάδες, ἀκολουθοῦσιν οἱ ἱεροψάλται, οἱ κληρικοί, ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ἑορτάζοντος Ἁγίου.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ — Μετὰ τὸ «Νῦν ἀπολύεις», ὁ ἀναγνώστης: «**Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα. Ἅγιος ὁ Θεός...**» καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ **Τρισαγίου**.

ΑΠΟΛΥΣΙΣ — Ὁ Ἀρχιερεὺς, κρατῶν τὸν Σταυρὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, κατέρχεται εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἄρχεται εὐλογῶν τὸν λαόν, ἐνῶ ὁ Δεξιὸς Χορὸς ψάλλει τὸ «**Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν...**», **συντόμως**.

ΟΡΘΟΣ

ΑΦΙΣΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΧΗ — Ὁ πρωτοψάλτης μεριμνᾷ ὅπως ἡ περάτωσις τοῦ συναξαρίου συμπέσῃ μετὰ τοῦ πέρατος τῆς προσελεύσεως καὶ διατάξεως πάντων τῶν κληρικῶν ἐν τῷ Σολέα. Ἀκολουθῶς τηρεῖται ἡ τάξις τοῦ «**Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα**», ὡς **προεγράφη ἐν τῷ Ἑσπερινῷ**.

ΚΑΤΑΒΑΣΙΕΣ, ΤΙΜΙΩΤΕΡΑ, ΕΞΑΠΟΣΤ. — Ὁ Ἀρχιερεὺς ψάλλει τὰ προβλεπόμενα ἐν τῇ θέσει τοῦ πρωτοψάλτου, ἀντιφώνως μετὰ τοῦ β' χοροῦ, ἐκ προσφερομένου ἐγκολπίου/ παρακλητικῆς/μηναίου.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ «ΚΕΛΕΥΣΘΩΝ» — Καθ' ἣν **στιγμὴν ψάλλεται τὸ Θεοτοκίον**, οἱ ἐντεταλμένοι βοηθοὶ τῶν Ἱεροψαλτῶν, ἔρχονται ρασοφοροῦντες, εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα ἔμπροσθεν τοῦ Θρόνου. Περατωθέντων τῶν Ἑξαποστειλαρίων, ἀπαγγέλλεται τὸ «**Κέλευσον**» ἀπαραλλάκτως, ὡς προεγράφη ἀνωτέρω κατὰ τὴν Τάξιν τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἀκολουθῶς οἱ βοηθοὶ, παραμένουσιν εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν καὶ ὅταν ὁ α' χορὸς φθάσῃ εἰς τὴν λέξιν «**αἰνεῖτε**» ἀπέρχονται κατὰ τὴν αὐτὴν Τάξιν ὡς ἐν τῷ Ἑσπερινῷ.

ΑΙΝΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ — Μετὰ τὸ πέρας τοῦ «**Αἰνεῖτε**», οὐ ψάλλονται τὰ Στιχηρὰ τῶν Αἰνῶν, ἀλλ' ὁ Δεξιὸς Χορὸς, ἄρχεται ψάλλον εἰς ἀργὸν χρόνον, τὸ Ἀρχαῖον Μέλος «**Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα...**» εἰς ἦχον βαρύν. Ὁ ἀρχιερεὺς, κατέρχεται τοῦ Θρόνου ἀργῶς καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Διακόνων, ἵσταμένων ἐκατέρωθεν αὐτοῦ, μεταβαίνει πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, κεκλεισμένης τῆς Ὠραίας Πύλης, ὅτε καὶ ἄρχεται ἡ ἀκολουθία λήψεως «**Καιροῦ**».

Τὴν στιγμὴν τῆς εὐλογίας τοῦ λαοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως μετὰ τῶν δικηροτρικῆρων, ὁ β' χορὸς ψάλλει τὸ «**Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα**» (ἀργῶς). Ἀκολουθῶς οἱ ψάλται **συνεχίζουσι μετὰ τῶν στιχηρῶν τῶν αἰνῶν καὶ τῆς Δοξολογίας ἐν ΑΡΓΩ χρόνῳ**.

ΕΞΟΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΝ — Βαινούσης τῆς Δοξολογίας πρὸς τὸ τέλος ἐξέρχονται οἱ κληρικοί εἰς τὸν Σολέα αὐθις. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἀσματικοῦ τῆς Δοξολογίας, ὁ διάκονος ἐκφωνεῖ «**Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν**» καὶ ὁ χορὸς ἀποκρίνεται

«Κύριε Ἐλέησον» εἶτα ὁ διάκονος «Εἶπεν ὁ Κύριος...» καὶ παραδίδωσι τὰ δικηροτρύκηρα τῷ Ἀρχιερεῖ. Οὗτος εὐλογεῖ τὸν λαὸν τοῦ Α' χοροῦ ψάλλοντος: **«Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα» ἀργῶς.** Εὐθὺς μετὰ ὁ Β' χορὸς ψάλλει τὸ ὀριζόμενον ὑπὸ τοῦ τυπικοῦ ἀπολυτίκιον. Ὁ ἀρχιερεὺς ἐπανέρχεται εἰς τὸν θρόνον καὶ οἱ κληρικοὶ λαμβάνουσι καιρὸν καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἱερόν.

ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΑΙΤΗΣΕΙΣ — Ὡς προεγράφη.

ΜΙΚΡΑ ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ — Ὁ Ἀρχιερεὺς κατερχόμενος τοῦ θρόνου, ψάλλει τὸ ὀριζόμενον εἰσοδικὸν μετὰ τοῦ «Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ...» ὀλόκληρον. Κατόπιν τούτου λαμβάνει τὰ δικηροτρύκηρα καὶ εὐλογεῖ τὸν λαὸν τοῦ χοροῦ ψάλλοντος: **«Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα.»**

Τὸ δὲ «Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ...» ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Δεξιοῦ Χοροῦ.

Ὁ Ἀρχιερεὺς εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἱερόν βῆμα λαμβάνει τὸν θυμιατὸν καὶ ψάλλει τὸ ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ ὀριζόμενον Ἀπολυτίκιον εἰς τὸ διάστημα τοῦ ὁποίου θυμιᾷ γύρωθεν τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, τὰς ἐν τῷ Τέμπλῳ Ἁγίας Εἰκόνας, τὸν λαὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερόν βῆμα, **τοῦ χοροῦ ἐπαναλαμβάνοντος αὐτό. Ὁ χορὸς τὰ τοῦ Ναοῦ, καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς τὸ Κοντάκιον τὸ τέλος τοῦ ὁποίου ψάλλει ὁ ἀριστερὸς χορὸς.**

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ — Ψάλλεται πεντάκις ἀντὶ τρίς. Τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Α' Χοροῦ, τὸ δεύτερον ὑπὸ τοῦ Β' Χοροῦ, τὸ τρίτον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως, τὸ τέταρτον ὑπὸ τοῦ Α' χοροῦ, τὸ πέμπτον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως, τὸ «Δόξα Πατρί...», ὑπὸ τοῦ Β' χοροῦ, τὸ «Καὶ νῦν καὶ αἰεί...» ὑπὸ τοῦ Α' Χοροῦ, καὶ ὁ Β' Χορὸς: «Ἅγιος ἀθάνατος...»

Ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Βήματος εἰς ἱεροψάλτης ψάλλει τὸ τρισάγιον τοῦ Βήματος. Μετὰ ἀπὸ ἐκάστην στάσιν («Ἅγιος ὁ Θεός» / «Ἅγιος Ἰσχυρός» / «Ἅγιος Ἀθάνατος», ὁ Ἀρχιερεὺς ἀπὸ τῶν Βημοθύρων ἐκφωνεῖ τὸ «Κύριε, Κύριε ἐπίβλεψον ἐξ Οὐρανοῦ...». Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης στάσεως εὐλογεῖ διὰ τῶν δικηροτρύκηρων τὸν λαόν, οἱ δὲ Χοροὶ ψάλλουσιν ἐναλλάξ: **«Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα.» (συντόμως).**

Ὁ ἱεροψάλτης ψάλλει τὴν τελευταίαν στάσιν τοῦ τρισαγίου «Καὶ ἐλέησον ἡμᾶς».

Ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ τὸ «Δύναμις» καὶ ὁ Α' Χορὸς ψάλλει τὸ τελευταῖον Τρισάγιον. Εἶτα ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ: «Κύριε σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς» Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Διακόνων εἰς τρεῖς στάσεις καὶ εἰς ἐκάστην στάσιν τὸ ἐπαναλαμβάνουσιν, **εἰς τὴν πρώτην ὁ Ἀρχιερεὺς, εἰς τὴν δευτέραν ὁ Α' Χορὸς καὶ εἰς τὴν τρίτην ὁ Β' Χορὸς.**

Εἶτα λέγει ὁ Διάκονος: «Καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν» Καὶ ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἀρχιερεὺς μελωδικῶς: «Καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν»

Εἶτα ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ ἀπὸ τῆς Ὠραίας Πύλης τὴν Φήμην τοῦ Ἀρχιερέως, ἢ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου καὶ ἐπαναλαμβάνεται μελωδικῶς ὑπὸ τῶν Ἱερέων ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ

Βήματος, ὑπὸ τοῦ Α' χοροῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ Β' χοροῦ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ — Ἀπὸ Ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Διακόνου, ἐν τῷ τέλει τοῦ ὁποῦ οὗ Α' Χορὸς ψάλλει τὸ «**Δόξα σοι Κύριε...**», καὶ τὸ «**Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα**» ἀργῶς μέχρι νὰ κατέλθῃ ὁ Διάκονος ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος καὶ προσφέρῃ τὸ Εὐαγγέλιον τῷ Ἀρχιερεῖ.

ΧΕΡΟΥΒΙΚΟΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ — Μετὰ τὸ «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους», ἀντὶ τοῦ «Πατέρα Υἱόν...» ψάλλεται ἀπὸ τὸν Α' Χορὸν τὸ: «**Ἀγαπήσω σε Κύριε ἢ ἰσχύς μου...**».

ΑΠΟΛΥΣΙΣ — Πρὸ τοῦ «Δι' εὐχῶν», ὁ α' χορὸς ψάλλει τὸ «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν..». **Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν οἱ χοροὶ ψάλλουσι τὰς καταβασίας τῆς ἡμέρας, μέχρις οὗ ἐξέλθῃ ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ βήματος.** Εἶτα ἀφοῦ ἐξέλθῃ ὁ Ἀρχιερεὺς ἐκ τῆς Ὡραίας Πύλης πρὸς τὸν Σολέα, οἱ Χοροὶ ψάλλουσι καὶ πάλιν: «**Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν..**»

Εὐλογεῖ οὗτος τὸν λαὸν καὶ ἐξέρχεται τοῦ Ναοῦ.

Σημειώσεις καὶ διευκρινίσεις

Ὅπου ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας, προβλέπει οἱ ψάλται νὰ κατέρχωνται τῶν στασιδίων, ὅπως λ.χ. κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ἀρχιερέως, νοεῖται ὅτι ὁ πρωτοψάλτης

κατέρχεται ἐν βῆμα κάτω ἀπὸ τὴν ὑπερυψωμένην θέσιν του καὶ οἱ βοηθοὶ ἀντιστοίχως.

Ἡ διακοπὴ τῆς ροῆς τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐλεύσεως ἀρχιερέως δὲν δικαιολογεῖται. Δέον ὅπως ψάλλωνται ἢ ἀναγινώσκωνται οἱ κανόνες ἐνῶ ἀναμένεται ἡ ἔλευσις αὐτοῦ — πρὶν ἀναγνωσθῆ τὸ κοντάκιον/οἶκος/συναξάριον.

Ἐξ ἴσου ἄστοχος εἶναι ἡ συνήθεια τῆς βεβιασμένης ἀναγνώσεως τοῦ κοντακίου/οἴκου/συναξαρίου. Ἡ τάξις προβλέπει ὅτι ἐπίσκοπος ἀκροᾶται τῶν ἀναγιγνωσκομένων, ἤδη ἰστάμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Σολέα. Κατόπιν προχωρεῖ εἰς τὴν εὐλογίαν καὶ ὁ χορὸς εἰς τὸ «Εἰς πολλὰ ἔτη».

Ἐν περιπτώσει μὴ δυνατότητος ἀπαγγελίας τοῦ «Κέλευσον» ὑπὸ τινος βοηθοῦ τοῦ ψάλτου, τοῦτο γενήσεται ὑπὸ τοῦ διακόνου.

Φῆμη Μητροπολίτου Πάφου κ.κ. Τυχικοῦ

Τυχικοῦ τοῦ Πανιερωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου τῆς Ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Πάφου, Ὑπερτίμου καὶ Ἐξάρχου Ἀρσινόης καὶ Ῥωμαίων, ἡμῶν δὲ Πατρὸς καὶ Ποιμενάρχου, πολλὰ τὰ ἔτη.

Φῆμη Χωρεπισκόπου Ἀρσινόης κ.κ. Παγκρατίου

Παγκρατίου τοῦ Θεοφιλεστάτου καὶ Θεοπροβλήτου Ἐπισκόπου τῆς Ἀγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Ἀρσινόης, Πατρὸς ἡμῶν καὶ Ποιμένος, πολλὰ τὰ ἔτη.